

O kontrabasech, divadlech a těšínských náměstích

Český Těšín a Cieszyn jsou názvy částí hraničního města, kde se čeština mísí s polštinou. Městečko na řece Olši má díky vlivu sousedících národů specifický kulturní místopis, a tak se zde počátkem října - již počtvrté - konal **DIVADELNÍ FESTIVAL NA HRANICI**. Jak název napovídá, cestovní pas byl vedle programu nejcharakterističtější znakem festivalových fanoušků. Před polskou závorou nás uvítal jazzový klub Na hranici, kde se hraje výborná muzika. Logické, vždyť spolujednatel je známý písničkář a těšínský bard Jaromír Nohavica.

Přehlídku profesionálů doplňovaly progresivní soubory amatérské. Na náměstích obou Těšínu mělo svůj stánek divadlo loutkové a pouliční. Cílem festivalu bylo ukázat nejzajímavější polské, české a slovenské novinky sezony 1992/93. Prahu zastupovaly dvě inscenace, které získaly cenu Alfréda Radoka za rok 1992 - *Lazebník sevillský* (v režii H. Burešové z Divadla Labyrint) a hra *Fernando Krapp mi napsal dopis* (režiséra P. Lébla z Divadla Na zábradlí). Obě představení byla přijata se silným potleskem a „Lazebníka“ spontánně chválili i polští divadelní odborníci. Národní divadlo přivezlo *Ionescova Židle* (v režii J. Kačera), inscenaci jistě atraktivní hereckým obsazením (I. Janžurová, M. Donutil), ale průměrnou na to, aby aspirovala na jedničku minulých sezón. Možnost představit se dostala - jako každý rok - česká scéna Těšínského divadla hrou *Vliv gama paprsků na měsíčky zahradní* v režii B. Jansy.

Zajímavostí festivalu byla možnost srovnání dvou inscenací Süsskindova monodramatu *Kontrabas*, se kterým se představil Martin Huba, člen Slovenského národního divadla, a slavný polský filmový i divadelní herec Jerzy Stuhr. Obě inscenace jsou staré několik let; v rámci objektivit dodejme, že i Čechy mají svého kontrabasistu v podání Karla Heřmánka, a tak litujeme, že jsme jej v Těšíně neviděli. Huba i Stuhr měli svou roli maximalisticky propracovanou, Stuhr robustnější, jakoby smířenější, Huba expresivnější, a oba byli znamenití.

Jako největší letošní objev polských divadelních kritiků se jeví inscenace krakovského Teatru Starego, dramatizace románu T.

Bernharda s německým názvem *Kalkwerk* (vápenka). Umělecký šéf divadla K. Lupa si román upravil, režisoval a je i autorem scény. A. Hudziak dostal za hlavní roli Konrada již několik cen. Hraje schizofrenního muže, přesvědčeného o své genialitě, příběh plný mučivých přání a katastrofických konců. Hrůzná hudba J. Ostaszewského je klíčem k dramatickému celku postavy.

Poetická pouliční představení, *Návštěvu a Republiku snů*, předvedl Teatr snów z Gdaňska. Druhé vystoupení, volně inspirované u nás známou povídkou B. Schulze, doplněné hudbou M. Oldfielda a E. Moriconeho, se odehrává na chůdách a pohybem vypráví o fantazii, snech a zklamání. Pouliční divadlo nemá v Čechách tradici jako v Polsku, a tak překvapilo svou výjimečností i profesionalitou.

Další divadelní aktivitou, u nás nepříliš známou, je divadlo kočující vesnicemi a

zpívající za zvuku bubnů. Spojení hudby, tance a slova, představené ve zvláštních křesťanských obrazech. Takový je Teatr Wiejski z vesničky Wegajty a jejich *Hospoda k věčnému míru*, představení se zvláštní atmosférou pokory, pro českého diváka zapomenuté v genech dávných časů.

Na náměstí obou měst, tedy dvakrát, se dětem i dospělým předvedlo Tradiční bábkové divadlo z Banské Bystrice a jeho hrající člen Anton Anderle. Okouzil klasikou loutkohereckých textů - *Donem Šajnem*. Umělec v pruhovaném tričku pochází ze starého loutkářského rodu, sám loutky vyrábí, píše texty, jak bylo zvykem za časů jeho slavného dědečka. Zvládne vodit a zároveň mluvit všechny postavy, s loutkovým divadlem projezdil téměř celou Evropu a všude měl úspěch. Ten jej ostatně neminul ani v Těšíně.

Organizátoři festivalu se letos poprvé rozhodli udělit symbolickou cenu, Zlomenou hraniční závoru, a to nejlepšímu polskému, českému či slovenskému představení. Na polské straně zvítězil zmíněný Teatr Wiejski Wegajty, z česko-slovenské produkce si cenu ke svému divadlu přibalil právě A. Anderle. Českým divadelníkům to určitě nebylo líto, vždyť Zlomenou závoru získají třeba příští rok, na který se, doufejme, bude těšit Těšín i Cieszyn. (nik)

IV. divadelní festival Na hranici